

„Să vă iubiți unul pe altul! Precum Eu v-am iubit pe voi, așa și voi să vă iubiți unul pe altul!” (Ioan 13,34)

Publicație săptămânală pentru întărire sufletească

web: poienita.iasi.mmb.ro | mail: parohia.poenita@yahoo.ro

www.facebook.com/parohiapoenita

Hristos a înviat!

Duminica a 5-a după Paști (a Samaritencei)

Convorbirea cu samarineanca tact, istețime și bucuria descoperirii lui Dumnezeu

Mihai GOJGAR | Sursa: ziarullumina.ro

Cele patruzeci de zile de prăznuire a Învierii Domnului se apropie de sfârșit. Prezentarea chipurilor de manifestare a bucuriei, însă, continuă. Duminica aceasta, în cadrul Sfintei Liturghii, Biserica a rânduit citirea pericopei care relatează convorbirea Mântuitorului cu o femeie samarineancă (Ioan 4, 5-42), fapt pentru care ziua se și numește „a Samaritencei”.

Pe lângă bucuria prin care se aseamănă cu „eroii” ultimelor trei duminici, samarineanca dă prilejul unei analogii cu aceștia: graba. Dar nu o grabă precipitată, o grabă care să „strice treaba”, cum se spune în popor, ci o grabă în sensul de neîntârziere, de nerăbdare, de dorință de împlinire a unui lucru visat. Toma era nerăbdător să pună degetul său în palma Mântuitorului și mâna lui în coasta Celui înviat pentru a se convinge de realitatea mării minuni. Mironosițele femeii au alergat la apostoli ca să le vestească faptul că învățătorul a biruit moartea, precum a zis. Slăbănogul de duminica trecută s-a grăbit spre templu pentru a mulțumi lui Dumnezeu pentru binefacerea primită prin Iisus Hristos. Femeia din Sihar, pomenită în Biserică în a cincea duminică după Paști, a fugit în satul său, să spună tuturor că a întâlnit pe cineva care are o putere foarte mare, un Om care poate fi Hristosul (versetul 29).

Este foarte interesantă această reacție a femeii. Atunci când ești convins că L-ai găsit pe Dumnezeu, te încearcă două sentimente: prima oară bucuria, o bucurie nemăsurată, neînchipuită până atunci. Iar apoi, decurgând lin și natural din aceasta, dorința de a nu rămâne singur în bucuria ta. Dorința împărtășirii ei cu alții. Căci, dacă într-adevăr L-ai întâlnit pe Dumnezeu, atunci înseamnă că ai experimentat binecuvântarea comuniunii celei mai înalte cu persoanele Sfintei Treimi.

Sunt și alte aspecte care ne atrag atenția în versetele citite ieri. Mai întâi, o nouă surpriză pe care le-o oferă Hristos ucenicilor Săi: nu numai că nu ocolește Samaria, dar stă de vorbă și chiar cere unei femei samaritence să-i dea să bea apă. Erau cunoscute relațiile glaciale dintre evrei și samarineni. Primii îi considerau spurcați și evitau orice contact cu cei care introduseseră în cultul lor zeități și obiceiuri păgâne. Mântuitorul nu ține

cont de aceste prejudecăți, ci doar de judecata Lui cea înaltă, potrivit căreia toți oamenii sunt chemați „să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină” (I Timotei 2,4). Încă o lecție pentru cei care pun mai presus rigorismul unor reguli făcute de oameni decât iubirea de semenii. Căci, atunci când cineva are nevoie de ajutorul tău, de cuvintele tale sau doar de prezența ta, nu e momentul să faci caz de religia lui, de starea lui morală sau de oricare alte particularități. Așa a făcut Mântuitorul Iisus Hristos și rezultatul a fost pe măsură: locuitorii Siharului „Îl rugau să rămână la ei. Și a rămas acolo două zile. Și cu mult mai mulți au crezut pentru cuvântul Lui” (versetele 40-41). [...]

Discuție-model pentru pastorație

Ar mai fi o latură pe care am vrea să o reliețăm. Dialogul dintre Mântuitorul și femeia samarineancă este nu doar spectaculos, captivant, ci și pilduitor din punctul de vedere al pastorației. Iisus dovedește foarte mult tact în această discuție care pornește de la o cerință simplă: „Dă-Mi să beau” (vers.7). Se folosește de un prilej banal pentru a atrage la credință o femeie istețată, după cum vom vedea. Primind o replică conformă cu pre-

judecățile relației evrei-samarineni, mai susmenționate, Hristos o provoacă: „Dacă ai fi știut darul lui Dumnezeu și Cine este Cel ce-ți zice: Dă-Mi să beau, tu ai fi cerut de la El și ți-ar fi dat apă vie” (vers.10). Într-o primă fază, femeia este uimită, dar, imediat, își re-vine și simte că Cel cu Care vorbește poate fi comparabil cu Iacov, părintele poporului evreu. Sesișând deschiderea femeii, Mântuitorul îi propovăduiește adevărul și esența Evangheliei Sale: „Cel ce va bea din apa pe care i-o voi da Eu nu va mai înseta în veac, căci apa pe care i-o voi da Eu se va face în el izvor de apă curgătoare spre viață veșnică” (versetul 14).

Discuția privește apoi viața personală a femeii, femeia care avusese deja cinci bărbați, era acum la al șaselea, și care mersese pe un drum îndoielnic. Dar, după ce este mustreată și ușor ironizată: „Bine ai zis că nu ai bărbat. Căci cinci bărbați ai avut și cel pe care îl ai acum nu-ți este bărbat” (vers. 17-18), discuția trece în alt plan.

Samarineanca știe acum că în fața ei este un proroc, nu un om oarecare. Poate să întrebe și să lămurească probleme dificile de credință. Apogeul este atins când Hristos i Se descoperă ca Dumnezeu: „I-a zis femeia: Știu că va veni Mesia care se cheamă Hristos; când va veni, Acela ne va vesti nouă toate. Iisus i-a zis: Eu sunt, Cel ce vorbesc cu tine” (versetele 25-26).

Pornește de la un fapt banal, se continuă prin abordarea unui subiect comun, relația evrei-samarineni, se ajunge la transmiterea extrem de concisă a mesajului evanghelic, urmează întrebările menite să o facă pe femeie să își schimbe modul de a percepe și trăi viața și se încheie cu triumful mărturisirii și acceptării lui Hristos ca Mântuitor.

Mă gândesc că dialogul dintre cei care slujim altarele și cei care nu sunt creștini practicanți ar putea urma acest model, urcând treptat până la mărturisirea și acceptarea lui Hristos. Și, apoi, putem spera să obținem rezultate asemănătoare, precum cel realizat de Mântuitorul cu istețata samarineancă. Sfânta Fotini, a devenit o mamă virtuoasă și a pățimit pentru învățătura Mântuitorului Hristos, fiind prăznuită de Biserica Ortodoxă în ziua de 26 februarie.

De ce ortodocșii se închină icoanelor?

Pr. Eugen TĂNĂSESCU | Sursa: doxologia.ro

Ce este icoana? Cuvântul „icoană” vine din grecescul „εικον”, care se traduce prin „chip, reprezentare” a ceva. Astfel, icoana este o reprezentare grafică a unui „prototip”, care poate fi o persoană, o faptă sau un adevăr, ea nefiind nimic în sine, ci doar o metodă de relaționare cu „prototipul”, asemenea unei fotografii care ne aduce aminte de o persoană, un loc sau o întâmplare.

În ortodoxie (ca și în catolicism), icoana este o reprezentare a unui personaj sfânt (Iisus Hristos, Sfânta Treime, Maica Domnului, îngeri sau diverși sfinți), a unui eveniment important (sărbătoare) sau unui adevăr, principiu sau învățătură de credință. Totuși, icoanele nu sunt fotografii sau picturi, care surprind doar imaginea de moment, ci forme de mărturisire teologică. De aceea, ele conțin foarte multe simboluri.

De remarcat că traducerea literală a cuvântului grec εικονογραφία (iconografie) este „scrierea de imagini”, ceea ce înseamnă că icoanele sunt „Biblia neștiutorilor de carte”, adică o altă formă de exprimare a unor învățături scrise în Biblie. Totodată, principiul iconografiei este foarte prezent și în lumea modernă a calculatoarelor, fișierele sau programele fiind adeseori relaționate prin „iconițe”.

Dar cea mai vie icoană este omul, care este „chip al lui Dumnezeu”, menit să ajungă la „asemănarea cu Dumnezeu”.

De unde vin icoanele?

Principiul iconografiei coboară în istorie până în vremea Vechiului Testament. Primul simbol iconografic îl găsim pe vremea lui Noe; este curcubeul pe care Dumnezeu îl rânduieste ca „semn al legământului dintre Mine și pământ” (Facerea 9, 13). Apoi vom găsi și alte simboluri iconografice: sângele de miel de pe casele evreilor care erau robi în Egipt, șarpele de aramă ridicat în pustie care prefigura jertfa lui Hristos, norul și focul de deasupra tabernacolului, cei doi heruvimi din aur de pe capacul chivotului Legii, chipurile de heruvimi de pe țesăturile din tabernacol, diadema sfințeniei, etc.

Același principiu pătrunde și în creștinism chiar din primul secol. Sfântul Apostol și Evanghelist Luca este considerat fondatorul iconografiei creștine, istoria bisericească menționând că el pictează primele icoane creștine, cele ale Maicii Domnului și ale Sfinților Apostoli Petru și Pavel. Apoi, catacombele și sarcofagele creștine sunt împodobite cu picturi iconografice.

Creștinismul însuși avea, în sec. II, ca simbol, peștele, căci în greacă pește=ih̄tis, care este monograma Crezului prescurtat „Iisus Hristos Theou Uios Sotir” (Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu Mântuitorul).

Documente despre icoane se regăsesc la

primii scriitori bisericești: Sfântul Tertulian și Eusebiu de Cezareea, care susține că a văzut cu proprii ochi icoane ale Mântuitorului Iisus Hristos și ale Sfinților Petru și Pavel.

Odată cu scoaterea creștinismului din ilegalitate, cultul icoanelor se va dezvolta atât de mult încât, la un moment dat, va stârni împotriviri iconoclaste.

Pentru a opri certurile și tulburările pe tema icoanelor, Sinodul al VII-lea ecumenic va definitiva învățătura ortodoxă despre icoane, stabilind motivele pentru care ortodocșii se închină înaintea icoanelor.

Care sunt motivele pentru care ortodocșii cinstesc icoanele?

Sinodul al VII-lea ecumenic a proclamat principiul de bază pentru cultul icoanelor: „Icoanele să fie cinstite nu cu cinstirea adevărată, care după credință se cuvine numai dumnezeirii [Sfintei Treimi], ci [tot așa] cum se face cu semnul Sfintei și de viață făcătoarei Cruci, cu Sfintele Evanghelii, și cu toate lucrurile sfinte”.

Totodată Sinodul rânduia ca „împreună cu imaginea cinstitei și de viață făcătoarei cruci, în sfințele biserici ale lui Dumnezeu să se pună și cinstitele și sfințele icoane, pictate sau lucrate în mozaic, sau făcute din materii potrivite, pe sfințele vase și veșminte, pe ziduri și scânduri, în case și pe drumuri”.

Fundamentul acestor decizii a fost sintetizat definitiv de către Sf. Ioan Damaschinul, cel care va pune punct confuziilor teologice privind icoanele, acuzate de a fi idoli. „Icoanele nu sunt idoli, ci simboluri, astfel că, atunci când cineva venerază o icoană, nu se face vinovat de idolatrie. El nu se adoră simbolul, ci doar îl venerază. O astfel de închinare nu e adresată lemnului sau culorii sau pietrei, ci persoanei zugrăvite.” Principiul este asemănător cu funcția pe care o are orice fotografie de astăzi: ea este cu atât mai prețioasă cu cât subiectul pe care îl reprezintă este mai prețios.

Icoanele sunt „chipuri cioplite”?

Marea confuzie în privința icoanelor, care se mai face și astăzi de creștini insuficient documentați, pleacă de la Porunca a 2-a din Decalog, care interzice idolatria: „Să nu-ți faci chip cioplit și nici un fel de asemănare a nici unui lucru din câte sunt în cer, sus, și din câte sunt pe pământ, jos, și din câte sunt în apele de sub pământ!”.

Piatra de poticnire în înțelegerea corectă a icoanelor este sintagma „chip cioplit”. Deși porunca vorbește de chip și asemănare (care se referă la funcția iconografică), porunca se referă nu la icoană ci la idol, definit prin „lucru din câte sunt în cer, sus, și din câte sunt pe pământ, jos, și din câte sunt în apele de sub pământ!” Prin urmare, rolul Poruncii a 2-a este acela de a feri pe credincios de idolatrie, de confuzia între Creator și creatură, între Dumnezeu și lucrurile materiale, în final între realitatea existenței divine și închipuirile minții umane („idol” vine din grecescul εἰδωλο = imagine înșelătoare, vis).

Așadar, trebuie făcută bine diferența între icoană (reprezentare a Divinității) și idol (reprezentare a unei false divinități). De altfel, dacă în Vechiul Testament, Dumnezeu era nevăzut și, prin urmare, nu putea fi reprezentat, prin Hristos Dumnezeu se face văzut, om asemenea nouă, ceea ce justifică teologic atât reprezentarea cât și adorarea Sa, prin icoane. Sf. Ioan Evanghelistul exprimă biblic acest adevăr „Cuvântul (lui Dumnezeu) S-a făcut trup și S-a sălășluit între noi și am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr.”

La rândul său, Sfântul Pavel spune clar că prin Iisus Hristos, omul a văzut pe Dumnezeu în mod deplin căci „întru El locuiește, trupește, toată plinătatea Dumnezeirii”.

În concluzie, reprezentându-l iconografic pe Iisus Hristos, reprezentăm în realitate însăși Divinitatea (este motivul pentru care în aura Mântuitorului apar simbolurile aseității divine, alfa și omega, începutul și sfârșitul).

Icoanele nu sunt idoli, pentru că Dumnezeu nu poate fi idol.